

УДК 615.814.1:616.12

DOI: 10.22141/2224-0713.4.106.2019.174057

Коваленко О.Є., Семенова О.В., Бабич Є.Х., Гарник Т.П., Ляпко М.Г., Абраменко В.В.,
Арябинська В.М., Набільська В.А.Всеукраїнська громадська організація «Українська асоціація рефлексотерапії та медичної
акупунктури» (ВГО «УАРМА»), м. Київ, Україна

Рефлексотерапія в Україні: фундатор та послідовники. До 90-річчя від дня народження професора Мачерет Євгенії Леонідівни

Резюме. Стаття присвячена пам'яті видатної людини та приурочена до 90-річного ювілею від дня народження Мачерет Євгенії Леонідівни — доктора медичних наук, професора, члена-кореспондента Академії медичних наук України, академіка Академії наук вищої школи України, лауреата Державної премії України, заслуженого діяча науки і техніки України, кавалера ордена княгині Ольги III ступеня, лауреата республіканської премії ім. В.К. Семінського, президента Європейської асоціації з лазеротерапії, віце-президента Всесвітньої асоціації з акупунктури, професора Тяньцзінського коледжу традиційної китайської медицини, президента Української академії традиційної східної медицини і культури, президента Української асоціації акупунктури і лазеротерапії (перейменованої в ВГО «Українська асоціація рефлексотерапії та медичної акупунктури»), до 2011 р. — завідувача кафедри неврології і рефлексотерапії Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика. Згадується життєвий шлях професора Є.Л. Мачерет та її професійні здобутки. Висвітлюються сучасні науково-практичні досягнення її учнів та послідовників із заснованої професором Є.Л. Мачерет громадської організації «Українська асоціація рефлексотерапії та медичної акупунктури», яку сьогодні очолює професор О.Є. Коваленко.

Ключові слова: рефлексотерапія; професор Є.Л. Мачерет; громадська організація «Українська асоціація рефлексотерапії та медичної акупунктури»; ювілей

Спливає швидко час... Ніби зовсім нещодавно ми щиро спілкувалися з красивою усміхненою жінкою в оточенні живих квітів, які особливо заповнювали навколо весь простір саме 4 червня, в День її народження...

Цього року 4 червня відзначиться круглою датою — 90-річчям, але вже без Неї, адже майже 8 років тому Вона завершила свій земний шлях...

Саме в цьому, 2019 році ми відзначаємо ювілейну дату від дня народження Мачерет Євгенії Леонідівни — доктора медичних наук, професора, члена-кореспондента Академії медичних наук України, академіка Академії наук вищої школи України, лауреата Державної премії України, заслуженого діяча науки і техніки України, ка-

валера ордена княгині Ольги III ступеня, лауреата республіканської премії ім. В.К. Семінського, президента Європейської асоціації з лазеротерапії, віце-президента Всесвітньої асоціації з акупунктури, професора Тяньцзінського коледжу традиційної китайської медицини, президента Української академії традиційної східної медицини і культури, президента Української асоціації акупунктури і лазеротерапії (перейменованої в ВГО «Українська асоціація рефлексотерапії та медичної акупунктури»), до 2011 р. — завідувача кафедри неврології і рефлексотерапії Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика.

08.09.2011 р. Євгенія Леонідівна закінчила свій земний шлях, покинувши нас фізично і ніколи — ду-

Мачерет Євгенія Леонідівна

ховно, адже ми, її учні, представники створеної нею школи рефлексотерапії (РТ), завжди будемо пам'ятати Вчителя і схилити голови перед її величчю...

Перед тим як згадати славетний життєвий шлях Євгенії Леонідівни як вченого, лікаря, педагога, на думку приходить образ жінки із загостреним почуттям жаги до життя, любові до людей, особливо знедолених, тварин, природи, всього прекрасного. Ці якості прекрасно уживались зі скромністю в побуті, жертовністю — вона нехтувала своїм часом та силами в прагненні комусь допомогти — чи то людині, чи то тварині.

Зі спогадів... Я (Коваленко О.Є.) не пам'ятаю жодного епізоду, щоб Євгенія Леонідівна відмовила у допомозі хоча б комусь, навіть при невиліковних хворобах, коли відмовили всі інші спеціалісти. Вона вважала, що допомогти можна завжди і кожному, хоча б чимось, хоча б небагато, адже іноді навіть добре слово і підтримка спроможні запалити якісь внутрішні резерви, відомі тільки Богу... Євгенія Леонідівна передала ці віру в успіх і прагнення допомагати нам, своїм учням... При візитах до неї знедолених пацієнтів, неспроможних не тільки фізично, але й матеріально, я не раз була свідком того, як вона діставала зі свого гаманця гроші й віддавала нещасним на оплату високовартісних обстежень (МРТ тощо) або купівлю ліків. До неї звертались за медичною допомогою генерали і міністри, прості робітники і селяни, жебраки... Не посада пацієнта визначала її ставлення до нього, а щире бажання допомогти кожній людині, особливості клінічного випадку, життєві обставини. Для кожного знаходила добре слово, рекомендації та призначення професіонала. Завдяки високій людяності та професіоналізму вона подовжила не одне людське життя... Ще одна риса високої людяності Євгенії Леонідівни — вона дуже любила братів наших менших — тварин, птахів, яких спасала від різних хвороб, ділилася своєю домівкою, навіть підібравши їх з вулиці. Світлі емоції накривали її та співбесідників при розповіді про врятовану геніальну ворону, надзвичайно розумних котиків та песиків... Хто любить тварин, той зрозуміє... В кабінеті Євгенії Леонідівни завжди було багато живих квітів від вдячних пацієнтів. Своїм оптимізмом та доброзичливістю вона розпалювала віру у свої сили не тільки в пацієнтів, але й у своїх учнів,

за що я особисто їй надзвичайно вдячна. Вона навчила долати труднощі, не відступати назад. Будучи жінкою відвертою та емоційною, Євгенія Леонідівна відкрито висловлювала свою думку і не тримала в душі зла... Разом із природною жіночністю та дипломатичністю їй були притаманні наполегливість і твердість у подоланні труднощій, прагнення досягнення мети... Вона надзвичайно оберігала свою сім'ю — чоловіка й сина, намагалась долучати тільки до позитивів, і, навіть страждаючи від фізичного болю, вона зберігала на обличчі усмішку, сяючі очі... Образ Євгенії Леонідівни спливає в пам'яті як сонячний день, як буяння весни та літа з іноді скороминучими теплими грозами, але ніколи як сірий мряк та затяжний дощ...

Зі спогадів професора Т.П. Гарник: на запитання, що за чудові у вас прикраси — певно, діаманти, Євгенія Леонідівна відповіла: «Ні, це не діаманти. Мої діаманти — мої учні...»

Згадаймо основні віхи життя Вчителя, в яких поєдналися і тяжка наполеглива повсякденна праця, і триумф, і будні, і свята, нові досягнення і знову праця. Отже, свій трудовий шлях Є.Л. Мачерет розпочала лікарем-неврологом. Одразу після закінчення Київського медичного інституту в 1955 р. поєднувала практичну діяльність спеціаліста з посадою головного лікаря у Вишевичевській дільничній лікарні Житомирської області. З 1958 року — клінічний ординатор на базі кафедри неврології Київського інституту удосконалення лікарів (нині Національна медична академія післядипломної освіти). Як талановита учениця та послідовниця неврологічної школи професора Д.І. Панченка в 1964 році Євгенія Леонідівна успішно захистила кандидатську дисертацію на тему «Сочетанное поражение сосудов головного мозга, сердца и нижних конечностей» і почала працювати асистентом кафедри. На цьому науковий пошук Євгенії Леонідівни не закінчився, і в 1971 році вона захистила докторську дисертацію «Эхоэнцефалография в клинической практике». З 1976 року стає професором кафедри, а з 1978 і до 2011 року Євгенія Леонідівна очолювала кафедру неврології з курсом рефлексотерапії (нині кафедра неврології і рефлексотерапії НМАПО імені П.Л. Шупика).

Очолювана професором Є.Л. Мачерет кафедра неврології і рефлексотерапії Київської медичної академії післядипломної освіти поряд із підготовкою фахівців із неврології готувала спеціалістів із рефлексотерапії вже з 1978 року. Разом із нею на різних етапах становлення РТ були колеги і однодумці: І.З. Самосюк, В.П. Лисенюк, І.С. Зозуля, Л.Ю. Моїсеєнко, О.В. Семенова, Є.Х. Бабич, В.О. Корчемний, О.Є. Коваленко, Г.М. Чуприна та ін. Основними напрямками наукових досліджень були нові підходи до діагностики, лікування та реабілітації судинних і запальних захворювань центральної і периферійної нервової системи, наслідки перенесених черепно-мозкових травм, больових синдромів, вивчення механізмів розвитку церебральних і периферійних розладів в осіб, які постраждали під час аварії на ЧАЕС, розробка способів лікування традиційними методами східної медицини, а також за допомогою лазеропунк-

Професор Є.Л. Мачерет на кафедрі неврології з курсом РТ КІУВ під час клінічного обходу разом із професором І.С. Зозулею, професором І.З. Самосюком, доцентом Л.П. Лукашевич, доцентом Р.Я. Адаменко

тури й електропунктури, КВЧ-пунктури тощо, терапія судинних захворювань в умовах штучного мікроклімату «Біотрону». Великий цикл робіт присвячено розробці лазерних апаратів, електростимуляторів і апаратів акупунктурної діагностики та лікування. Під керівництвом професора Є.Л. Мачерет було розроблено низку апаратів з акупунктурної діагностики і лікування, полісегментарної електропунктури, низькоінтенсивні лазерні апарати інфрачервоного діапазону («Біомед» 001 та ін.). Ці апарати з успіхом застосовувались у практичній медицині ще в 1990-х роках, зокрема в закладах охорони здоров'я в районах, постраждалих від аварії на ЧАЕС.

Під керівництвом професора Є.Л. Мачерет у 1977 році розпочалися курси з підготовки лікарів із РТ, завдяки чому підготовлено більше ніж 27 тис. спеціалістів, в тому числі іноземних лікарів, і не тільки з європейських країн, але й з країн Сходу (Китаю, В'єтнаму, Сирії, Індії та ін.).

У 1980 році була створена служба РТ, відкрито мережу кабінетів РТ, розроблено велику кількість методик лікування та діагностики різних захворювань методами РТ. Для підтримки роботи на місцях у кожній області та АР Крим, містах Києві та Севастополі призначені головні спеціалісти з РТ, роботу яких координувала головний спеціаліст МОЗ України з РТ, член-кор. АМН України, проф. Є.Л. Мачерет.

Євгенія Леонідівна сприяла розвитку та мала міцну підтримку з боку потужних осередків подвижників, які розвивали РТ у різних областях України. Зокрема, слід особливо відзначити потужну на той час Донецьку спільноту рефлексотерапевтів, першопрохідцями в цій галузі на Донеччині були лікарі Е.Є. Гуревич та Я.С. Песіков. Ще вищий рівень розвитку РТ було досягнуто тоді, коли в Донецькому державному медичному інституті вперше в СРСР було засновано кафедру дитячої неврології і педіатричної рефлексотерапії факультету післядипломної освіти, яку очолив доктор медичних наук, професор С.К. Євтушенко, завдячуючи йому розвивався та впроваджувався на той час особливо

складний як з етичної, так і практичної точок зору напрямком — рефлексотерапія в дитячій неврології.

Науково-експериментальні та клінічні дослідження механізмів дії голко- та лазерорефлексотерапії було розпочато ще з 1979 року, вони знайшли відображення більше ніж у 1700 наукових роботах у провідних журналах як нашої країни, так і за кордоном (у країнах Європи, США та в Китаї), опубліковано 19 монографій (2 з них за кордоном), 15 учбових посібників, понад 60 методичних рекомендацій, авторських посвідчень і патентів — 31.

Основні монографії та посібники: «Руководство по рефлексотерапии» (1982, 1989), «Атлас акупунктурних зон» (1986), «Клініко-фармакотерапія неврологічних і нейрохірургічних захворювань» (1993), «Основы электро- и акупунктуры» (1993), «Справочник врача-невропатолога поликлиники» (1995), «Практична неврология» (1997), «Радіаційна енцефалопатія і нетрадиційні методи її лікування» (2000), «Електропунктурна діагностика та лікування в рефлексотерапії» (2001), «Нервові хвороби» (2002), «Основы вакуумной рефлекторной терапии» (2004), «Основы традиционной китайской медицины в рефлексотерапии» (2004) тощо.

Багато сил Мачерет Євгенія Леонідівна віддала підготовці наукових, педагогічних та лікарських кадрів. Під її керівництвом підготовлено та захищено 12 докторських та 50 кандидатських дисертацій; пройшли навчання 43 аспіранти та 62 клінічні ординатори з України, СНГ і країн Сходу та Заходу.

Брала участь у громадській роботі, яку Є.Л. Мачерет поєднувала з науково-педагогічною. Вона була членом редколегій багатьох медичних журналів. Заслуги Євгенії Леонідівни отримали широке міжнародне визнання. Вона користувалася авторитетом серед зарубіжних науковців, отримала диплом професора Таньцзінського коледжу традиційної китайської медицини з правом викладання на Сході. В 1992 році під керівництвом Є.Л. Мачерет було створено Українську асоціацію акупунктури і лазеротерапії, нині — Всеукраїнська громадська організація «Українська асоціація рефлексотерапії та медичної акупунктури» (ВГО «УАРМА»), президентом якої вона була до 2011 року і заповідала продовжити її справу нам, своїм учням.

Сьогодні світлої пам'яті професор Є.Л. Мачерет є поважним президентом асоціації. З жовтня 2013 року обрана з'їздом рефлексотерапевтів президент ВГО «УАРМА» — професор, доктор медичних наук О.Є. Коваленко, послідовниця й учениця професора Є.Л. Мачерет.

Що ж зроблено останнім часом у галузі рефлексотерапії? Чи виправдують надії Вчителя послідовники?

Всі ці роки ВГО «УАРМА» виконувала провідні завдання асоціації, позначені в її статуті: клінічне та наукове обґрунтування рефлексотерапії; розробка стандартів застосування рефлексотерапії; популяризація рефлексотерапії в медіа та в різних країнах світу; розвиток міжнародного співробітництва в галузі рефлексотерапії, освітянська та благодійна діяльність, проведення наукових форумів, подальше впровадження рефлексотерапії в сімейну медицину, педіатрію, медичну реабілітацію тощо.

Є.Л. Мачерет зі своїм чоловіком академіком АМН України, професором О.В. Коркушко на ювілеї в професора М.Б. Маньковського

Професор О.Є. Коваленко — співмодератор секції Pain Management на International Conference of WFAS, Tokyo/Tsukuba, Japan, 4–6 Nov 2016

Отже, за участю членів ВГО «УАРМА» є вже завершені та тривають наукові дослідження, які стосуються акупунктури та суміжних методик, на кафедрах сімейної медицини та амбулаторно-поліклінічної допомоги НМАПО імені П.Л. Шупика (проф. Коваленко О.Є., Абраменко В.В.) та кафедри неврології і рефлексотерапії (доц. Чуприна Г.М.), у науковому відділі внутрішньої медицини ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС (Коваленко О.Є., Рубаніста М.Є.), кафедрі реабілітації та нетрадиційної медицини Львівського НМУ імені Данила Галицького (проф. Андріюк Л.В. та ін.), кафедрі первинної медико-санітарної допомоги та сімейної медицини Тернопільського НМУ імені Горбачевського (проф. Бабінець Л.С., Надкевич О.), ДУ «Інститут травматології та ортопедії» НАМН України (д.м.н. Юрик О.Є. та ін.).

Результати досліджень отримали широке визнання й доповідались на провідних конгресах світу, організованих WFAS, ICMART, iSAMS, публікуються в наукових профільних виданнях світу (США, Китай, Німеччина) та України, в тому числі з цитуванням в SCOPUS, LLBA, Database of USA MedLine/PubMed/Index Medicus тощо, тим самим представляли Україну та українську асоціацію (ВГО «УАРМА») на світовій платформі («Journal of US-China Medical Science», «Journal of Acupuncture and Medical Studies» (JAMS) [1–8].

Світові форуми, де брали участь та представляли асоціацію її члени, робили співавторські та одноосібні доповіді та доповідала президент ВГО «УАРМА» професор Коваленко О.Є.: The 8th World Conference of acupuncture. 2–4 October 2013, Sydney, Australia; World Acupuncture & Integrative Medicine Conference WFAS 2014, Houston, Texas, USA; 18th Annual International Conference on Acupuncture and Traditional Chinese Medicine, Toronto, Canada 24–27 Sept 2015; XVIII Congress ICMART, 2016, Sofia, Bulgaria; International Conference of WFAS, Tokyo/Tsukuba, Japan, 4–6 Nov 2016; ICMART-iSAMS 2018 — World Congress of Medical Acupuncture. Munich, 7–9 Sept 2018.

Члени асоціації також багаторазово підвищували свою кваліфікацію з акупунктури та суміжних методик

у різних країнах світу в кращих навчальних закладах (Коваленко О.Є., Аснес С.В., Абраменко В.В., Рубаніста М.Є., Юрик О.Є. та ін.).

Слід зазначити, що жодної копійки з фонду асоціації на участь у зарубіжних конференціях, публікаціях та навчанні не витрачено.

ВГО «УАРМА» проводить щорічні науково-практичні конференції, які вже стали традиційними, де подані результати наукової діяльності провідних фахівців у сфері рефлексотерапії, медичної реабілітації в неврології, сімейній медицині, педіатрії, як професорів, доцентів, так і практичних лікарів з України та інших країн, проводяться цікаві майстер-класи, і взагалі відбуваються теплі зустрічі та фахові дискусії серед однодумців.

Науково-практичні конференції з міжнародною участю під егідою ВГО «УАРМА», що проводились в м. Києві: «Рефлексотерапія: лікувально-профілактичні та реабілітаційні аспекти», 3–4 жовтня 2013 р.; «Рефлексотерапія в медичній реабілітації: сьогодення та майбутнє», присвячена 85-річчю від дня народження професора Є.Л. Мачерет, 2–3 жовтня 2014 р.; «Методи рефлексотерапії в медичній реабілітації дорослих та дітей», 15–16 жовтня 2015 р.; «Актуальні питання медичної реабілітації та рефлексотерапії у взаємодії лікарів первинної та вторинної ланок медичної допомоги», 29–30 вересня 2016 р.; Ювілейна НПК «Рефлексотерапія, методи східної та західної медицини в медичній реабілітації сьогодення», 28–29 вересня 2017 р.; «Медична реабілітація і рефлексотерапія в неврології та сімейній медицині: від теорії до практики», присвячена 100-річчю НМАПО імені П.Л. Шупика, 11–12 жовтня 2018 р.

Навчально-методична робота. З метою підвищення кваліфікації лікарів за ініціативи та безпосередньої участі президента ВГО «УАРМА» професора О.Є. Коваленко на кафедрі сімейної медицини та амбулаторно-поліклінічної допомоги розроблені навчальні програми циклів тематичного удосконалення (ТУ) «Неінвазивні методи рефлексотерапії в практиці сімейного лікаря» на 1 місяць навчання, 158 навчальних годин, ще у 2013 році, на якому вже пройшли навчання сімейні лікарі і з

успіхом застосовують отримані знання у своїй практиці. У 2018 році розроблені навчальний план та програма очно-заочного циклу ТУ «Неінвазивні методи рефлексотерапії в загальноклінічній практиці», розрахований на 78 навчальних годин, який затверджений вченою радою НМАПО імені П.Л. Шупика.

Для забезпечення навчального процесу членами асоціації (Коваленко О.Є., Андріюк Л.В., Бабінець Л.С., Рубаніста М.Є. та ін.) підготовлений до затвердження та друку навчальний посібник «Неінвазивні методи рефлексотерапії в загальноклінічній практиці».

Асоціація активно підтримує організацію та проведення семінарів та майстер-класів із рефлексотерапії, зокрема, з іноземними спеціалістами.

Участь у підготовці законодавчої бази у сфері РТ: розроблений та затверджений в МОЗ Інформаційний лист про нововведення у сфері охорони здоров'я «Уніфікація термінології в галузі рефлексотерапії згідно з міжнародними стандартами ВООЗ», № 274-2017 (автори Коваленко О.Є., Андріюк Л.В., Бабінець Л.С., Чижикова М.Є., Абраменко В.В., Кравченко А.М.), який слугував правовою базою для впровадження в Україні затвердженої та визнаної в усьому світі класифікації.

У 2016 році ВГО «УАРМА» успішно пройшла переєстрацію згідно з вимогами законодавства України.

ВГО «УАРМА» здійснює благодійну діяльність, яка стосується допомоги воїнам АТО (ООС), матеріальної допомоги на лікування. Благодійну роботу також здійснює член правління ВГО «УАРМА», лікар-вінахідник М.Г. Ляпко.

ВГО «УАРМА» завжди підтримує своїх членів при поданні документів до атестаційних комісій (готує рекомендаційні листи до МОЗ та інших комісій).

Просвітницька діяльність: виступи на радіо та телебаченні членів асоціації, а також аудиторні виступи перед хворими та медичними працівниками, презентація наукових здобутків асоціації на міжнародних форумах.

Отже, справа, що була розпочата Вчителем, триває. Ми формуємо нові амбітні плани на майбутнє, що першочергово стосуються наукових розробок та освітніх програм у сфері РТ, впровадження методів РТ у сімейну медицину, розширення міжнародних зв'язків тощо.

Завдячуючи професору Є.Л. Мачерет та її однодумцям в Україні створена й нині існує та розвивається унікальна, заснована на засадах орієнтальної медицини та адаптована до вимог сучасності лікувально-профі-

лактична та діагностична система. Весь життєвий шлях Є.Л. Мачерет була прикладом самовідданого служіння людям, медичній практиці та науці, якій вона присвятила майже 60 років свого яскравого життя.

Низький уклін та подяка від імені учнів — спільноти рефлексотерапевтів України, великої кількості вдячних пацієнтів. Світла пам'ять Вчителю — професору Мачерет Євгенії Леонідівні...

Список літератури

1. Kovalenko O., Abramenko V. Analysis of organic central nervous system disorders in full-term and premature children depending on the factors of risk and comparison of their rehabilitation efficiency // *Journal of US-China Medical Science*. — 2015. — 12. — P. 127-134.
2. Kovalenko O. The experience of introduction of non-invasive methods of Oriental medicine in prevention and medical rehabilitation for patients with various diseases. — *Abstracts Book of 18th Annual International Conference on Acupuncture and Traditional Chinese Medicine*. — Toronto, Canada 24–27 Sept 2015.
3. Kovalenko O. The Complex Treatment of Patients With The Vertebrobasilar Dyscirculation The Cervical Spine Pathology. — *Abstracts Book of World Acupuncture & Integrative Medicine Conference*. — WFAS 2014 Houston, Texas, USA. — P. 36.
4. Kovalenko O., Yurik O., Rubanista M., Hubenko V., Abramenko V. Capabilities of non-drug methods in the treatment of patients with demyelinating diseases of the nervous system. — *XVIII Congress ICMART, 2016*. — Sofia, Bulgaria.
5. Kovalenko O. The Effectiveness of Small Bloodletting from Auricular Points During the Pain Syndromes. — *Abstracts Book of International Conference of WFAS Tokyo/Tsukuba 4–6 Nov 2016*. — P. 231.
6. Kovalenko O., Chizhikova M., Dzhura N. Evaluation of the Effects of Acupuncture on Cerebral Hemodynamics in Patients Suffering from Cerebrovascular Pathology with Duplex Ultrasound Doppler Imaging // *Journal of US-China Medical Science*. — Jan-Feb 2018. — V. 15, № 1. (S.n.111). — P. 1-9.
7. Kovalenko O., Chizhikova M., Kovalenko A. The Phenomenon of Neuroplasticity and Neurophysiological Aspects of Acupuncture in Clinical Practice // *Journal of Acupuncture and Medical Studies (JAMS)*. — 2018. — V. 11, № 4. — P. 235.
8. Chizhikova M., Kovalenko O., Dzhura N. Ultrasound Duplex Sonography Control of the Effectiveness of Acupuncture in the Complex Treatment of Patients with Cerebrovascular Pathology // *Journal of Acupuncture and Medical Studies (JAMS)*. — 2018. — V. 11, № 4. — P. 190.

Отримано 20.04.2019 ■

Коваленко О.Є., Семенова О.В., Бабиць Е.Х., Гарник Т.П., Ляпко М.Г., Абраменко В.В., Арябинская В.М., Набилская В.А. Всеукраинская общественная организация «Украинская ассоциация рефлексотерапии и медицинской акупунктуры», г. Киев, Украина

Рефлексотерапия в Украине: фундатор и последователи. К 90-летию со дня рождения профессора Мачерет Евгении Леонидовны

Резюме. Стаття посвящена памяти выдающегося человека и приурочена к 90-летию юбилею со дня рождения Мачерет Евгении Леонидовны — доктора медицинских наук, профессора, члена-корреспондента Академии медицинских наук Украины, академика Академии наук высшей школы Украины, лауреата Государственной премии Украины, заслуженно-

го деятеля науки и техники Украины, кавалера ордена княгини Ольги III степени, лауреата республиканской премии им. В.К. Семинского, президента Европейской ассоциации по лазеротерапии, вице-президента Всемирной ассоциации по акупунктуре, профессора Тяньцзиньского колледжа традиционной китайской медицины, президента Украинской

академии традиционной восточной медицины и культуры, президента Украинской ассоциации акупунктуры и лазеротерапии (переименованной в ВОО «Украинская ассоциация рефлексотерапии и медицинской акупунктуры»), в 2011 г. — заведующего кафедры неврологии и рефлексотерапии Национальной медицинской академии последиplomного образования имени П.Л. Шупика. Упоминаются жизненный путь профессора Е.Л. Мачерет и ее профессиональные достижения. Освещаются современные научно-практические

достижения ее учеников и последователей из основанной профессором Е.Л. Мачерет общественной организации «Украинская ассоциация рефлексотерапии и медицинской акупунктуры», которую в настоящее время возглавляет профессор А.Е. Коваленко.

Ключевые слова: рефлексотерапия; профессор Е.Л. Мачерет; общественная организация «Украинская ассоциация рефлексотерапии и медицинской акупунктуры»; юбилей

O.Ye. Kovalenko, O.V. Semenova, Ye.Kh. Babich, T.P. Harnyk, M.H. Liapko, V.V. Abramenko, V.M. Ariabynska, V.A. Nabilska
Ukrainian Association of Reflexotherapy and Medical Acupuncture, Kyiv, Ukraine

Reflexotherapy in Ukraine: founder and successors. On the 90th anniversary of the birth of professor Macheret Yevheniia Leonidivna

Abstract. The article is devoted to the memory of the outstanding person and coincide with the 90th anniversary of the birth of Macheret Yevheniia Leonidivna — MD, PhD, Professor, Corresponding Member of the Academy of Medical Sciences of Ukraine, Academician of the Academy of Sciences of the Higher School of Ukraine, Recipient of the State Prize of Ukraine, Honoured worker of science and technology of Ukraine, Holder of the Order of Princess Olga grade III, recipient of the republican award named after V.K. Seminskyi, President of the European Association for Laser Therapy, Vice-President of the World Acupuncture Association, Professor of the Tianjin Traditional Chinese Medicine College, President of the Ukrainian Academy of Traditional Oriental Medicine and Culture, President of the Ukrainian Association of Acu-

puncture and Laser Therapy (renamed as the Ukrainian Association of Reflexotherapy and Medical Acupuncture), until 2011 — the Head of the Department of Neurology and Reflexology of Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education. The path of life of Professor Ye.L. Macheret and her professional achievements are described. The scientific and practical achievements of her students and followers from public organization “Ukrainian Association of Reflexotherapy and Medical Acupuncture” founded by professor Ye.L. Macheret, which is currently headed by professor O.Ye. Kovalenko, are covered.

Keywords: reflexotherapy; professor Ye.L. Macheret; Ukrainian Association of Reflexotherapy and Medical Acupuncture; anniversary